

ЗАГЛЪХНАЛО ЕХО

Залез в Загреб, сн. Симона Кръчмарова

ОПОЕТИЗИРАНИТЕ БАЛКАНИ: „СПЛИТ” И

„ДУБРОВНИК” НА БЛЕНИКА

Надежда Стоянова

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

С два лирически цикъла, посветени на Хърватия, в този брой ще напомним за творчеството на Пенка Цанева-Бленика. Една поетеса, към текстовете на която литературният историк би понечил с нетърпението на търсаческия хъс и навика на обиграния прочит, за да се възпре не просто впечатлен от модернистичния почерк на авторката, но най-вече от нейната тиха съзерцателност: тази вгледаност в детайла, в „капката”, в която се оглежда поновому лицето на света; в „капката” като окото на света. И този подход е видим, както в текстовете ѝ, посветени на родното, така и в забележителните ѝ стихотворения, посветени на рожбата. Един съпоставителен прочит на „Вечната” на Багряна и на „Свята нощ” и „Над люлката” от първата стихосбирка на Бленика „Брегове” (1932) откроява своеобразието на тази поетеса: в нейните творби свидетелската позиция е снета; абстрактните образи отсъстват, а акцентът пада не толкова върху образа на жената и майката, колкото върху преживяването на майчинството. Поезията на Бленика е родена от характерния за междувоенните години импулс за онаслювяване на осъзнатата причастност към пълнотата на живота. Затова в нейните стихове читателят ще разпознае едно различно и оригинално пречупване на витализма, което не е останало незабелязано от критиката (вж. Цанева 2012: 154).

В лириката на Бленика често се срещат носталгично-меланхолните образи на Дунава и изгубената Добруджа, но прекрачването към чуждите пространства се появява още в „Брегове” с магнетичната Прага, затова и двата хърватски цикъла в третата ѝ стихосбирка „Сребърни ръце” (1943)¹ не са изключение, а по-скоро доразгръщане на проблематиката. Всъщност, макар да акцентират върху темата за родното, българските литературни изследователи не са пропускали да отбележат качествата на „Сплит” и „Дубровник” (вж. Иванчева 1995: 59; Малинова 1999: 133). В

---

¹ Първата публикация на циклите е в сп. „Изкуство и критика” през 1938 г.

тези по-късни стихове на поетесата чуждите пространства се разкриват най-вече метонимично – чрез фрагмента и детайла. Например, медните рицари от първото стихотворение в „Дубровник“ не присъстват като обект на туристическото любопитство, а като възможност за осъзнаване на и потъване в историчността на мястото с неизбежното разбиране за собствената тленност (вж. и „В палатите на Диоклециана“). И още, отделните фрагменти на чуждите пространства присъстват като възможност за преминаване през алтернативен екзистенциален опит, като възможност за отделяне от себе си и заживяване в поетиката на други и същевременно винаги същите, дълбоко познати житейски сюжети („Писмо“). Има един много последователен принцип на съотнесеност между себе си и другото в много от стихотворенията на Бленика – и той е на отражението. Другото/чуждото в голяма част от стихотворенията на поетесата престава да е тревожещо, защото самоосъзнаването в тези стихове протича през процеса на непрестанно откриване на себе си в другия и обратно. В Хърватия на Бленика разпознаваме българските сюжети („Зелените рицари“, „Клис“), Хърватия на Бленика бива одомашнена, но не посредством някакви характерни за времето си агресивни националистически дискурси, а посредством омиротворящата и универсализираща жестовост на Аза, възторгнат от многообразието и дълбочината на човешката опитност.

Тук този текст ще свърши, защото неговата цел не е да анализира пространно художествените текстове на авторката, а само да бъде една нова подсказка към необходимостта да се актуализира в съвременната литературна памет поетическото присъствие на Бленика, затова с разрешението на дъщерята на поетесата – професор Милена Цанева – в следващите страници публикуваме нейните два лирически цикъла „Сплит“ и „Дубровник“. Публикацията е направена по редакцията от стихосбирката й „Сребърни ръце“. За снимката сме отново благодарни на проф. Цанева.

Библиография

- Иванчева 1995*: Иванчева, И. Спътницата. Пенка Цанева-Бленика (1899-1978). – Език и литература, 4/1995, 53-59.
- Малинова 1999*: Малинова, Л. Български поетеси между двете световни войни. София: Вальо Недков, 1999.

ОПОЕТИЗИРАНИТЕ БАЛКАНИ: „ДУБРОВНИК” И „СПЛИТ” НА БЛЕНИКА

Цанева 2012: Цанева, М. „Но знам, земя, че ти живота си ми дала”... Поетическият свят на Бленика. – В: Слово-живот. Съст. К. Йорданова. София: УИ „Св. Климент Охридски”, 2012, 150-159.